

มิชชันนารีที่รัก

ธวัช เย็นใจ

ปี ค.ศ.1828

มิชชันนารีโปรเตสแตนต์กลุ่มแรกเข้าสู่สยามประเทศ ท่ามกลางกระแสเกลียดชังชาวตะวันตก ปี ค.ศ. 1835 หมอบรัดเลย์เข้ามาประกาศข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์ และเลี้ยงชีพด้วยการเปิดโรงพิมพ์

ปี ค.ศ. 1837

คริสตจักรโมตรีจักรได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย และเอเชียบูรพา ปี ค.ศ.1850 เป็นช่วงที่บรรดามิชชันนารีท้อแท้ใจมากที่สุด เนื่องจากงานไม่ก้าวหน้าและมีความทุกข์ยากลำบากมากในการดำรงชีวิต

ปี ค.ศ.1941

สงครามโลกได้ระเบิดขึ้นพร้อมกับการกดขี่ข่มเหงคริสเตียนในทุกที่ทุกแห่ง มิชชันนารีชาวตะวันตกถูกบังคับให้ออกนอกประเทศ ช่วงปลายสงคราม ศจ.พวง อรรถมณีญู และเพื่อนอีกคนหนึ่งเป็นคริสเตียนในกลุ่มแรก ๆ ที่ออกประกาศข่าวประเสริฐอย่างจริงจังโดยมีภรรยาเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว

ปี ค.ศ.1951

มิชชันนารีคณะโอเอ็มเอฟ (OMF) ได้เข้ามาในประเทศไทยและทำงานกับชาวเขาทางเหนือ ปี ค.ศ.1973 ศจ.สุข พงศ์น้อย ได้รับใช้พระเจ้าอย่างเข้มแข็งท่ามกลางคนไทย ให้เกิดมูลนิธิสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย

นี่เป็นข้อความที่ผมได้อ่านพบจากใบปลิวของ วาย เอฟ ซี เมื่อไม่นานมานี้ ในโครงการ “การสร้างผู้นำคริสตจักรในศตวรรษ ที่ 21” (ภายใต้สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย) ซึ่ง ศจ.มาโนช แจ่มมุข เสนอต่อที่ประชุมวิฑิตของคณะกรรมการอำนวยการ และกรรมการประสานงานเขตต่าง ๆ ว่า ในรอบสิบปีที่ผ่านมา มีคริสตจักรในสังกัดของสหกิจคริสเตียนฯ เพิ่มขึ้นเท่าตัว มีสมาชิกกว่า 6 หมื่นคน มี

คริสตจักรที่ขึ้นโดยตรงและโดยอ้อม 1,500 แห่ง มีผู้รับใช้พระเจ้าที่เป็นคนไทยอยู่ราว 1 พันคน และมีมิชชันนารีประมาณ 800 คน

ในนโยบายและแผนงานปี 2001-2020 ของสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ที่เสนอต่อที่ประชุมดังกล่าวมาแล้วได้กำหนดแนวทางของมิชชันนารีไว้ถึง 12 ข้อด้วยกัน ตัวอย่างบางข้อ เช่น

ข้อแรกบอกว่า สกท.ยินดีต้องรับมิชชันนารีจากต่างประเทศ

ข้อที่สอง ส่งเสริมให้มิชชันนารีทำงานตามของประทานและความสามารถของเขา

ข้อที่สาม ให้มิชชันนารีมีการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อทำงานประกาศข่าวประเสริฐอย่างเกิดผล

ข้อสี่ ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะบริหารของ สกท. อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อเจ็ด ส่งเสริมมิชชันนารีให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย

ข้อแปด รับผิดชอบมิชชันนารีใหม่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

ข้อสิบ (ข้อนี้ว่าสำคัญมาก) “ส่งเสริมมิชชันนารีคณะต่าง ๆ ให้สร้างผู้ร่วมงานให้ทำหน้าที่แทนในโอกาสจำเป็น”

จากการศึกษาประวัติศาสตร์คริสตจักรไทย อาจกล่าวได้ว่า คริสเตียนไทยจำนวนมาก และคริสตจักรหลายแห่งในสมัยแรก ๆ เป็นผลพวงมาจากการทำงานอย่างเอาใจจริงเอาใจของมิชชันนารี แต่บางคนมองในมุมกลับกันและเห็นว่า การเข้ามาเป็นผู้ชี้นำทางด้านจิตวิญญาณนานเกินไป ทำให้คริสเตียนไทยสูญเสียเอกลักษณ์ของตนเอง ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่แปลกใจว่าทำไมเราจึงมีตัวอาคารโบสถ์แบบตะวันตก มีรูปแบบการนมัสการและพิธีกรรมแบบฝรั่ง ไม่ว่าจะเป็นการอธิษฐาน เพลงที่ร้อง และการสอนการเทศน์

ในห้วงเวลาที่ผ่านมามีบางคนพยายามที่จะสร้างคริสตจักรให้เป็นแบบไทย ๆ โดยนมัสการตามบ้านหรือศาลานั่งประชุมกับพื้น อธิษฐาน โดยการยกมือไหว้หรือกราบลงใช้ดนตรีไทยบรรเลงเพลงไทยเดิม โดยเปลี่ยนเนื้อร้องเสียใหม่ให้เป็นแบบคริสเตียน แต่ก็ได้รับความนิยมชมชอบอยู่เฉพาะบางกลุ่มบางภาคเท่านั้น

บางกลุ่มพยายามประยุกต์เรื่องราวในพระคัมภีร์ให้เข้ากับขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย เช่น ในเทศกาลคริสตมาสแทนที่จะใช้ต้นสนก็หันมาใช้ต้นกล้วย ต้นอ้อยและต้นมะพร้าว (นัยว่าหมายถึงการเกิดดอกออกผล ความอ่อนหวาน และความบริสุทธิ์) ส่วนในพิธีมหาสนิทแทนที่จะใช้ขนมปังกับน้ำองุ่นก็หันมาใช้ข้าวจี (ข้าวเหนียวบึ่งไฟ) กับน้ำฝน ซึ่งเป็นอาการพื้นบ้านที่หาได้ง่ายในชนบท เป็นต้น

บางกลุ่มก็มีความคิดเลยเถิดไปถึงการผูกข้อมือ (เป็นการรับขวัญ ต้อนรับ และผูกเสี่ยว – มิตร) และประยุกต์พิธีลอยกระทง และเทศกาลสงกรานต์ให้เข้ากับบรรยากาศแบบคริสเตียน โดยบอกว่า ให้ตัดเพียงเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาออกเสีย ก็น่าจะเป็นผลดีต่องานของพระเจ้าในประเทศไทย

เรื่องนี้คงต้องพูดกันอีกยาว!

สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ก็คือการเข้ามาของมิชชันนารีบางคน มิได้มีจุดประสงค์โดยตรงเพื่อประกาศข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์ และเสริมสร้างคริสตจักรไทย แต่มีเบื้องลึกคือการทำมาหาเลี้ยงชีพ ดังที่อาจารย์ปาโลกบอกว่า “พระของเขาคือกระเพาะ”

คนเหล่านี้ใช้คำว่ามิชชันนารีบังหน้า บางคน (ทั้งฝรั่งและคนเอเชีย โดยเฉพาะเกาหลี) เข้ามาโดยสังกัดองค์กร แต่บางคนก็เข้ามาแบบอิสระ ในวิชาของนักท่องเที่ยวนั้น พวกเขาจะตระเวน ๗ ไปตามทีต่าง ๗ ส่วนมากจะเข้าไปยังคริสตจักรในชนบท และกลุ่มคริสเตียนบนภูเขาที่มีสังกัดอยู่แล้ว สาเหตุที่เลือกเขตรอบนอกเพราะง่ายดี คนชนบทนั้นเชื่อบริสุทธิ์ และมีการศึกษาไม่มากนัก จึงไม่รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของพวกสืบทอดมรดก

วิธีเทคโอเวอร์ก็ไม่มีอะไรสลบซับซ้อน พวกเขาจะเข้าไปเสนอความช่วยเหลือทางด้านครองชีพ ค่าเล่าเรียน การรักษาพยาบาล และก่อสร้างสถานที่อยู่อาศัย แล้วเปลี่ยนป้ายชื่อของคริสตจักร ยกกล้องขึ้นถ่ายรูปลับๆ ๗ ทั้งเดี่ยวและหมู่ และทุกมุมมอง แล้วส่งไปรายงานยังต่างประเทศว่า สิ่งเหล่านี้คือผลงามอันทรงคุณค่าของเขา จากนั้นก็นั่งรอรับ (นับ) เงินสบายใจเฉิบ!

ทำให้ผมคิดถึงคำพูดตลกอันขมขื่นของบิชอปฟูดูแห่งอาฟริกาใต้ ท่านกล่าวถึงนักล่าอาณานิคมว่า “เมื่อมิชชันนารีเข้ามาในทวีปของเรา พวกเขามีพระคัมภีร์อยู่ในมือ ส่วนพวกเรามีที่ดิน ... แล้วพวกเขาก็สอนให้พวกเราอธิษฐาน พอล้มตาคืนมา พระคัมภีร์มาอยู่ในมือของเรา แต่ที่ดินไปอยู่ในมือของพวกเขา”

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เราผู้นำคริสตจักรไทยได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันหลายครั้งถึงวิธีการและแนวปฏิบัติว่ามิชชันนารีกับคนท้องถิ่นจะร่วมมือกันในงานของพระเจ้าได้อย่างไรในแง่ตรงกันข้ามคริสตจักรไทยจะมีส่วนช่วยเหลืองานของมิชชันนารีได้อย่างไร

เราสามารถแบ่งงานของมิชชันนารีได้เป็น 3 ยุค ดังนี้

ยุคบุกเบิก – คงจะไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ยุคเริ่มแรกนั้น

มิชชันนารีได้มีบทบาทอย่างมากมาย ขอมทุ้มเต เสียสละ (หลายคนต้องทิ้งศพไว้บนผืนแผ่นดินไทย) พวกเขาเป็นอัครวินม้าขาวอย่างแท้จริง ซึ่งทำงานประกาศข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์พวกเขาต้องเจอกับโจรผู้ร้าย โรคเมืองร้อน การกีดกันทางศาสนาวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง ฯลฯ

ขอบพระคุณพระเจ้า “ถ้าไม่มีวันนั้น ก็จะไม่มีวันนี้” เราทั้งหลายซึ่งคริสเตียนไทยรุ่นหลัง ๆ ต่างเป็นหนี้บุญคุณมิชชันนารีเหล่านี้

ยุคนี้มิชชันนารีเป็นผู้นำแบบเต็มตัว ส่วนคนไทยเป็นผู้ตาม (ดู)

ยุคก่อร่างสร้างคริสตจักร – ยุคนี้เป็นยุคที่สอง มีคนไทยเชื่อในพระเยซูคริสต์มากขึ้น มีคริสตจักร มีโรงเรียนสอนพระคัมภีร์ มีโรงเรียนและโรงพยาบาล คนไทยจำนวนมากถูกส่งไปศึกษาพระวาระของพระเจ้า และกลับมาเป็นศิษยาภิบาล เป็นผู้นำของคริสตจักรและองค์การต่าง ๆ

บทบาทของมิชชันนารีเริ่มลดลง จากการศึกษาที่เคຍอยู่หวับวคนเคຍต้องชวนคนพื้นเมืองให้ขึ้นไปเคຍเคຍคู่กันไปด้วย ตรงนี้บางทีเป็นปัญหาเพราะมิชชันนารีบางคนทำใจยากเนื่องจากสิทธิอำนาจบางอย่างต้องถูกรีดรอนไป แต่ก็ขอบพระคุณพระเจ้าที่มีมิชชันนารีจำนวนมากเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง จากพระเอกกลายเป็นพระรอง

เหมือนดั่งที่อาจารย์เปาโลกล่าวว่า “เพราะว่าเราทั้งหลายร่วมกันทำงานเพื่อพระเจ้า” (1 โครินธ์ 3:9) ไม่ใช่เพื่อคณะนิกายของค้การ และไม่ใช่เพื่อความรอดของตนเอง

ยุคที่สองนี้ มิชชันนารี กับคนไทยเป็นผู้นำคริสตจักรร่วมกัน!

ยุคผู้นำท้องถิ่น – มิชชันนารีเป็นผู้ซึ่งเป็นจ้ตายนั้นได้หมดสมัยไปแล้ว นี่เป็นยุคปัจจุบันคริสเตียนไทยผันตัวเองก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำคริสตจักรแบบเต็มตัว และมิชชันนารีได้ปล่อยมือบางคนยอมลดบทบาทของตนเองลงไปเป็นเพียงแค่ผู้ช่วย หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน เช่น เป็นอาจารย์สอนศาสนศาสตร์ ภาษาฮีบรู กรีก หรือการเพิ่มพูนคริสตจักร เป็นต้น

เมื่อคริสตจักรไทยเข้มแข็งขึ้น สามารถที่จะปกครองตนเองเลี้ยงตนเองและประกาศด้วยตนเองได้! ในที่สุดวันหนึ่งจึงไม่มีความจำเป็นต้องมีมิชชันนารีอีกต่อไป แต่ก็พบว่ามิชชันนารีบางคนกลับฝังราก สร้างอิทธิพลและกดดันผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าหนักใจอย่างยิ่งทีเดียว

ผมเคยยกตัวอย่างใหม่ที่เพิ่งสร้างเสร็จ ช่างเขาก็จะสร้างนั่งร้าน (ด้วยไม้ไผ่หรือเหล็กมัดรอบค้ก) เพื่อทาสีให้สวยงาม และเมื่อค้กเสร็จสมบูรณ์แล้ว เขาก็จะรื้อเอานั่งร้านออกเพื่อให้เห็นค้กเด่นเป็นสง่า คงจะเป็นเรื่องที่แปลกและน่าเกลียดมาก ถ้าเจ้าของค้กที่สร้างเสร็จแล้วกลับตั้งนั่งร้านไว้เช่นนั้นโดยไม่รื้อทิ้ง

มิชชันนารีก็เป็นเหมือน “นั่งร้าน” นั่นแหละ สักวันหนึ่งเมื่อคริสตจักรสร้างเสร็จ เขาจะต้องถูกรื้อออกไป พอคริสตจักรตั้งมั่งคั่ง เจริญเติบโตและแข็งแรงค้แล้ว เขาควรจะไปเพื่อตั้งคริสตจักรใหม่ เหมือนกับที่อาจารย์เปาโลได้ทำเป็นแบบอย่างที่ดีแก่มิชชันนารี ท่านไม่เคยอยู่ที่ไหนจนรากงอกแต่โยกย้ายไปเรื่อย ๆ เพื่อประกาศข่าวประเสริฐและตั้งชุมชนของพระเจ้าแห่งใหม่

บทสรุปก็คือว่า มิชชันนารี ก็ยังมีความจำเป็นอยู่ต่อไปในเมืองไทย ยังเป็นที่ปรึกษา เป็นเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้บุกเบิกคริสตจักรใหม่ และเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน

เราทั้งหลายซึ่งเป็นผู้นำคริสเตียนยุคใหม่ ยังคงรักมิชชันนารี ชาวซึ่งในบุญคุณ ให้ความนับถือ และให้เกียรติแก่ผู้รับใช้พระเจ้าเหล่านี้ พร้อมที่จะสนองตอบเรื่อง “แนวทางของมิชชันนารี” ในนโยบายและแผนงานปี 2001-2020 ของสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย

เรายินดีที่จะร่วมกับมิชชันนารีทำพระราชกิจของพระเจ้า จนกว่าพระเยซูคริสต์จะเสด็จกลับมา

ที่มา : พระคริสตธรรมประทีป สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย, ปีที่ 52 ฉบับที่ 280 พฤษภาคม – มิถุนายน 2001, หน้า 8-10.